

Protokolas dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

PASIRYŽUSIOS nustatyti subsidiarumo ir proporcingumo principų, įtvirtintų Europos bendrijos steigimo sutarties 3b straipsnyje, taikymo sąlygas, kad būtų tiksliau apibūdinti jų taikymo kriterijai, ir užtikrinti, kad visos institucijos griežtai laikytųsi ir nuosekliai įgyvendintų šiuos principus,

NORĖDAMOS užtikrinti, kad priimami sprendimai būtų kiek įmanoma geriau pritaikomi Sąjungos piliečiams,

ATSIŽVELGDAMOS į 1993 m. spalio 25 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos tarpinstitucinę sutartį dėl subsidiarumo principo įgyvendinimo procedūrų,

PATVIRTINA, kad 1992 m. spalio 16 d. Europos Vadovų Tarybos susitikimo Birmingeme išvados ir bendras požiūris į subsidiarumo principo taikymą, dėl kurio susitarta 1992 m. gruodžio 12 d. Europos Vadovų Tarybos susitikime Edinburge, ir toliau bus gairės Sąjungos institucijų veiksmams, taip pat subsidiarumo principo taikymo plėtrai, ir šiuo tikslu

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurių tekstai pridedami prie Europos bendrijos steigimo sutarties.

1) Vykdydama jai suteiktus įgaliojimus, kiekviena institucija užtikrina, kad būtų laikomasi subsidiarumo principo. Ji užtikrina ir tai, kad būtų laikomasi proporcingumo principo, pagal kurį Bendrijos veiksmai siekiant šios Sutarties tikslų negali viršyti to, kas būtina.

2) Taikant subsidiarumo ir proporcingumo principus, būtina pripažinti Sutarties bendrąsias nuostatas bei tikslus, ypač visiškai išlaikant *acquis communautaire* ir institucijų pusiausvyrą; šių principų taikymas neturi įtakos Teisingumo Teismo nustatytiems principams, susijusiems su nacionalinės ir Bendrijos teisių santykiu; be to būtina atsižvelgti į Europos Sąjungos sutarties F straipsnio 4 dalį, kurioje sakoma, kad „Sąjunga pati pasirūpina savo tikslams pasiekti ir savo politikai įgyvendinti reikalingais ištekliais“.

3) Subsidiarumo principas neleidžia abejoti įgaliojimais, kuriuos Sutartis suteikia Europos Bendrijai, kaip aiškina Teisingumo Teismas. Sutarties 3b straipsnio antroje dalyje nurodyti kriterijai yra taikomi sritims, kurios nėra priskiriamos išimtinai Bendrijos kompetencijai. Subsidiarumo principas nustato šių įgaliojimų naudojimo Bendrijos lygiu gaires. Subsidiarumas yra dinamiška sąvoka, kuri turi būti taikoma atsižvelgiant į Sutartyje nurodytus tikslus. Šis principas leidžia išplėsti Bendrijos veiksmus neviršijant jos įgaliojimų, jeigu to reikalauja aplinkybės, ir atvirkščiai – juos apriboti ar sustabdyti, jeigu jie nebėra pagrįsti.

4) Būtina nurodyti visų siūlomų Bendrijos teisės aktų motyvus, norint pagrįsti jų atitiktį subsidiarumo bei proporcingumo principams; motyvai, dėl kurių nusprendžiama, kad Bendrija gali veiksmingiau siekti tam tikro tikslo, turi būti pagrįsti kokybiniais arba, jei galima, kiekybiniais rodikliais.

5) Pagrindžiant Bendrijos veiksmus, būtina laikytis abiejų subsidiarumo principo aspektų: valstybės narės, laikydamosi savo nacionalinių konstitucijų, negali deramai pasiekti siūlomų veiksmų tikslų, todėl jų geriau siekti Bendrijos lygio veikla.

Nustatant, ar įvykdyta pirmiau minėta sąlyga, vadovaujamosi šiomis gairėmis:

- svarstomasis dalykas turi transnacionalinių aspektų ir valstybių narių veiksmai negali jo tinkamai reglamentuoti;
- vienu tik valstybių narių veiksmai arba Bendrijos neveiklumas prieštarautų Sutarties reikalavimams (pvz.: pataisyti konkurencijos iškreipimus, išvengti paslėptų prekybos apribojimų arba sustiprinti ekonominę bei socialinę sanglaudą) arba kaip nors kitaip smarkiai pakenktų valstybių narių interesams;
- Bendrijos lygiu atliekama veikla būtų akivaizdžiai naudinga dėl savo apimties arba poveikio, palyginti su veiksmais, atliekamais valstybių narių lygiu.

6) Bendrijos veiklos forma turi būti kaip galima paprastesnė ir tokia, kad būtų pakankamai pasiektas atitinkamos priemonės tikslas ir kad ši priemonė būtų veiksmingai įgyvendinta. Bendrija leidžia tik tiek teisės aktų, kiek reikia. Jeigu kitos sąlygos yra vienodos, pirmenybė teikiama direktyvoms, o ne reglamentams, bei ir pamatinėms direktyvoms, o ne išsamioms priemonėms. Sutarties 189 straipsnyje

nurodytos direktyvos, privalomos kiekvienai valstybei narei, kuriai jos skiriamos, kad būtų pasiektas numatytas tikslas, leidžia nacionalinėms institucijoms pasirinkti veiksmų formas bei metodus.

7) Kalbant apie Bendrijos veiksmų pobūdį bei apimtį, Bendrijos priemonės turėtų suteikti kaip galima daugiau galimybių priimti nacionalinius sprendimus, užtikrinančius, kad būtų pasiektas priemonės tikslas, ir atitinkančius Sutarties reikalavimus. Gerbiant Bendrijos teisę, reikėtų gerbti ir galiojančią nacionalinę tvarką bei valstybių narių teisinių sistemų struktūrą ir veikimą. Jei reikia ir atsižvelgiant į tai, kad būtina jas tinkamai taikyti, Bendrijos priemonės turi suteikti valstybėms narėms papildomų galimybių siekiant savo tikslų.

8) Jeigu taikant subsidiarumo principą Bendrija nesiima jokių veiksmų, valstybių narių veiksmai turi atitikti Sutarties 5 straipsnyje nustatytas bendrąsias taisykles, ir jos turi imtis visų tinkamų priemonių, užtikrinančių jų įsipareigojimų pagal Sutartį vykdymą, bei vengti priemonių, kurios galėtų kelti pavojų Sutarties tikslų įgyvendinimui.

9) Laikydamosi savo iniciatyvos teisės, Komisija turi:

- išskyrus ypatingos skubos ar konfidencialumo atvejus, visokeriopai konsultuotis prieš siūlydama teisės aktus ir, jeigu reikia, paskelbti konsultacijų dokumentus;
- išskyrus ypatingos skubos ar konfidencialumo atvejus, visokeriopai konsultuotis prieš siūlydama teisės aktus ir, jeigu reikia, paskelbti konsultacijų dokumentus;
- deramai atsižvelgti į tai, kad būtina kaip galima daugiau sumažinti visas finansines ar administracines prievoles, tenkančias Bendrijai, nacionalinėms vyriausybėms, vietos valdžiai, ūkio subjektams ir piliečiams, ir suderinti jas siekiant tikslo;
- pateikti Sutarties 3b straipsnio taikymo metų ataskaitą Europos Vadovų Tarybai, Europos Parlamentui ir Tarybai. Ši metų ataskaita pateikiama ir Regionų komitetui bei Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui.

10) Europos Vadovų Taryba atsižvelgia į Komisijos ataskaitą, nurodytą 9 punkto ketvirtojoje įtraukoje Sąjungos pažangos ataskaitoje, kurią būtina pateikti Europos Parlamentui pagal Europos Sąjungos sutarties D straipsnį.

11) Laikydami visi taikytinų procedūrų, Europos Parlamentas ir Taryba apsveria, ar šios procedūros atitinka Sutarties 3b straipsnio nuostatas, ir šis svarstymas yra neatskiriama visokeriopo Komisijos pasiūlymų nagrinėjimo dalis. Tai taikoma pradiniam Komisijos pasiūlymui, taip pat Europos Parlamento ir Tarybos numatytiems šio pasiūlymo pakeitimams.

12) Taikant Sutarties 189b ir 189c straipsniuose nustatytas procedūras būtina informuoti Europos Parlamentą apie Tarybos poziciją dėl Sutarties 3b straipsnio nuostatų taikymo ir nurodyti motyvus, kuriais remiantis Taryba nustatė bendrą poziciją. Taryba informuoja Europos Palamentą apie motyvus, dėl kurių tariama, kad visas Komisijos pasiūlymas arba jo dalis neatitinka Sutarties 3b straipsnio nuostatų.

13) Subsidiarumo principo vykdymas turi būti peržiūrėtas laikantis Sutartyje nustatytų taisyklių.